

## AZ ESL ÉS A LEMORZSOLÓDÁS PREVENTÍV KEZELÉSE, ILLETVE ÚJ TÍPUSÚ KÉPZÉSI ÉS SZAKKÉPZÉSI MÓDSZER BEVEZETÉSE

MEZI MELINDA - GIPP RÓBERT

*Mottó: „Voltunk mint ti, lesztek mint mi...” (Széchenyi mauzóleum sírfelirata)*

### Absztrakt

A tanulmány kísérletet tesz arra, hogy teljesen új szemlélettel és összefüggés kereséssel hatékony alternatívát kínáljon a korai iskolaelhagyás és a lemorzsolódás problémájának enyhítésére, megelőzésére. A hitéleti nevelés erősítése, az intelligencia alapú tehetségmérés és a tudáselemekre épülő ismeretátadás jellemzik a program alappilléreit. A képzési alapelvek a KALOT program kiemelkedő eredményeit, valamint a fizikális és mentális nevelés harmonikus egységét hívja segítségül. A kidolgozott módszer célja, hogy Magyarországon a fiatal felnőtt korosztály boldogabb, sikeresebb és egészségesebb legyen, és a jelenlegi munkaerő-piaci elvárásoknak eredményesen megfelelhessen.

**Kulcsszavak:** korai iskolaelhagyás (ESL), lemorzsolódás, KALOT elvek és program, érzelmi intelligencia (EQ) fejlesztés, szakképzés.

### 1. Bevezető

Az értekezés kísérletet tesz arra, hogy teljesen új szemlélettel és összefüggés kereséssel egy hatékony alternatívát kínáljon a címben jelzett problémára annak érdekében, hogy Magyarországon a fiatal felnőtt korosztály boldogabb, sikeresebb és egészségesebb lehessen, teljesítve a jelenlegi munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelhessen. Tisztázzuk először a fogalmakat és tekintsünk rá a statisztikai adatokra.

### 2. Fogalmak

**Korai iskolaelhagyás (a továbbiakban ESL):** egy társadalmi mutató: definíciója szerint azon 18 és 24 év közötti fiatalok arányát jelenti egy adott országban, akik nem szereztek középfokú végzettséget, és az adatfelvétel idején sem vesznek részt oktatásban, képzésben. Az Európai Unió szakpolitikai elvárásként fogalmazta meg, hogy a korai iskolaelhagyás aránya uniós átlagban 10% alá csökkenjen 2020-ig<sup>1</sup>.

**A lemorzsolódás** egy folyamatra utal, amely jóval korábban kezdődik, mintsem a fiatal a statisztikai kategóriába kerül. A statisztikai arány javításának feltétele, hogy a korai iskolaelhagyás problémaköre, az ahhoz vezető folyamatok és a mögöttes okok kellő figyelmet kapjanak. A lemorzsolódásnak rendkívül komplex háttere van. Nehézzé teszi a probléma uniformizálását és egységes megoldását az is, hogy minden gyermek története egyedi. Ezt a komplexitást és a történetek egyediségét tovább színezik az egyes országok oktatáspolitikai, foglalkoztatás- és társadalompolitikai motívumai, az intézménytípusok és az egyes intézmények

---

<sup>1</sup> A korai iskolaelhagyás megelőzése Erasmus+ projektek tükrében 6. oldal Tempus Közalapítvány

közötti eltérő tapasztalatok, a rendszerek belső feszültségei, de még gyakran a meggyökeresedett szokásjog által diktált megoldások is.

A lemorzsolódás jelensége ugyanakkor számos dologban mutat hasonlóságot nemzetközi összehasonlításban is, például abban, hogy a probléma elsősorban középfokon, a szakoktatás területén jelentkezik: ezt igazolják a hazai adatok is. A lemorzsolódás csökkentését célzó beavatkozásoknak viszont nem csak ezen a szinten kell történnie. A hazai és nemzetközi kutatások egyik legfontosabb tapasztalata, hogy a leghatékonyabb módszer a korai felismerés, a prevenció, a probléma idejében történő azonosítása<sup>2</sup>.

### 3. Statisztikai adatok

Több szakmai cikk foglalkozik azzal, hogy egyre aggasztóbb a helyzet a két kategória statisztikai adatait tekintve, egyre nő a legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkező 18-24 évesek és az iskolába nem járó 14-18 évesek aránya Magyarországon.

2018-ban a korai iskolaelhagyók, vagyis azok aránya, akik 18-24 évesen legfeljebb alapfokú végzettséggel (az általános iskola nyolcadik osztálya után) kerülnek ki az oktatásból, 12,7 százalék volt: ezt 95 ezer fiatal felnőtt jelent, és az Európai Unióban a hatodik legmagasabb.

Azoknak a 14-18 éves fiataloknak az aránya pedig, akik nem járnak iskolába, 2005 és 2017 között Magyarországon 2,8 százalékkal nőtt az OECD<sup>3</sup> (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) által közzétett Education at a Glance 2019 című kiadvány szerint.

Civil szervezetek és néhány baloldali párt felelőtlenül kezdeményezte a Kormány által 2012. szeptemberében 16. betöltött életévre csökkentett tankötelezettség korhatárának újbóli 18. életévre történő visszaállítását, amely véleményem szerint helytelen megoldás lenne. Megnyugtató, hogy ezt a téves elképzelést az Innovációs és Technológiai Minisztérium nem támogatja, és kiáll amellett, a jövőben a szülő vagy törvényes képviselő kötelezettségévé teszi, hogy a már nem tanköteles korú gyerekek legalább egy részszakmát megszerezzen.

#### 3.1. Lemorzsolódás

**Rengeteg diákot veszélyeztet a lemorzsolódás.** A legrosszabb értékek iskolatípusonként és tájegységenként is eltérnek. **Az alapfokú oktatásban** pillanatnyilag Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a legrosszabb a statisztika. A megyében több mint nyolcezer tanulót – azaz a diákok 15,60 százalékát – veszélyeztetett a lemorzsolódás a tanév első félévében. A korábbi időszakokhoz hasonlóan Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében sem sokkal jobb az arányok: Nógrádban majdnem kétezer tanulót (a diákok 15,51 százalékát), míg Szabolcsban közel hétezer iskolást, vagyis a diákok 15,15 százalékát fenyegeti a lemorzsolódás. A legkevésbé a budapesti (5,64 százalék), a Győr-Moson-Sopron

---

<sup>2</sup> A korai iskolaelhagyás megelőzése Erasmus+ projektek tükrében 6. oldal Tempus Közalapítvány

<sup>3</sup> Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) által közzétett Education at a Glance 2019 című kiadványa

megyei (6,75 százalék) és a Csongrád megyei (6,84 százalék) tanulókat veszélyezteti a lemorzsolódás<sup>4</sup>.

**A szakközépiskolákban** a legrosszabbak az eredmények. A borsodi szakközépiskolákban 32 százalékos a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya, míg az előző félévben 19,43 százalék volt az arány. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében minden negyedik szakközépiskolás rontott nagyot. A legkevésbé a Tolna megyei szakközépiskolásokat érinti a probléma, de még ott is minden tizedik diák érintett<sup>5</sup>.

**A gimnazisták közül** kevesebben vannak a lemorzsolódás határán. Győr-Moson-Sopron megyében például egészen extrém adat született: a közel nyolcezer tanuló közül csak harmincnyezet fenyeget a lemorzsolódás veszélye, de az érintett diákok aránya Vas, Tolna és Csongrád megyében sem éri el az egy százalékot<sup>6</sup>.

**A szakgimnazisták** körében nagyok a területi különbségek. Fejér megye a legveszélyeztetettebb: itt a diákok 21,04 százalékát – azaz minden ötödik diákot – érinti a probléma. Nógrád megyében a tanulók közel 15, Győr-Moson-Sopron megyében ezzel ellentétben mindössze 6,15 százaléka tartozik a nagyot rontók táborába<sup>7</sup>.

### 3.2. Korai Iskolaelhagyás (ESL)

**A korai iskolaelhagyás** hátterében összetett okok állnak: társadalmi, gazdasági, kulturális, oktatási, nemi és családi tényezők egyaránt befolyásolhatják a jelenséget. Főként az alacsony társadalmi-gazdasági státusú csoportokat érinti a probléma, ugyanakkor az oktatás minősége is befolyásoló tényező lehet.

Éppen ezért az Európa 2020 stratégia egyik fő célkitűzése is a korai iskolaelhagyók arányának csökkentése. Az előzetes tervek szerint Magyarország esetében 10 százalékra kellene levinni az arányt.

A 2016-os 12,4 százalék után 2017-ben a 18-24 év közöttieknek már a 12,5 százaléka hagyta félbe a tanulmányait. Legutóbb 2006-ban volt ennyire rossz a helyzet, vagyis a friss statisztika 11 éves mélypontot jelent. Magyarországon a cigány lakosság majdnem kétharmada a korai iskolaelhagyó kategóriába tartozik<sup>8</sup>.

Ezzel a friss adattal az unión belül egyáltalán nem állunk előkelő helyen, a rangsor utolsó harmadában található Magyarország. Mögöttünk csak Portugália (12,6 százalékkal), Bulgária (12,7 százalékkal), Olaszország (14 százalékkal), Málta (17,7 százalékkal), Izland (17,8 százalékkal), Románia (18,1 százalékkal), és Spanyolország (18,3 százalékkal) áll<sup>9</sup>.

## 4. Generációs elméletek és jelentőségük

Nézzük, miben különböznek az oktatók az oktatottaktól és miért fontos ez a hatékony megoldási javaslat megfogalmazásához vezető folyamatban.

<sup>4</sup> Eduline.hu

<sup>5</sup> Eduline.hu

<sup>6</sup> Eduline.hu

<sup>7</sup> Eduline.hu

<sup>8</sup> KSH

<sup>9</sup> KSH és Eduline.hu

### A generációk felosztása:

- Baby-boom idején születettek (1940–60-as évek) PRÓFÉTÁK
- X generáció (1960–70-es évek) NOMÁDOK
- Y generáció (1980–90-es évek) HŐSÖK
- Z generáció (2000-es évek) MŰVÉSZEK

A jelenleg iskoláskorú „Z” és Alfa generáció jellemzőit röviden, a teljesség igénye nélkül:

### Z-generáció – 1995-2009

A Z-generáció tagjai már a digitális kor szülöttei, az Alfák előfutárai. Egészen kis koruktól kezdve körülveszi őket a digitális világ: a tévé, a kütyük, az internet – ezek segítségével pedig gyorsabb kommunikációra lettek képesek. Fontos számukra az információk gyors elérése. Einstein-generációnak is szokták őket nevezni. Kutatások szerint chat-üzeneteikben sokkal több érzelmet képesek kommunikálni, mint az előző generációk. Az online világ a személyiségük része lett. Társadalmi elidegenedésük fokozott.

### Alfa-generáció – 2010-

Az Alfa generáció a 2010 után születettek korosztálya, őket – a Z-generációhoz hasonlóan digitális bennszülötteknek szokták hívni. A világ lakosságának egynegyedét teszik ki. Ők már úgy nőnek fel, hogy természetes számukra, hogy mindenkinek van mobiltelefonja és tévéje, valamint a wifi-kapcsolat is elérhető bárhol a világon. Az Alfák a különböző technológiai újításokra már nem eszközként tekintenek, hanem integrálják a saját életükbe. A generáció tagjainak nagy száma csonka családban nő fel, elmagányosodásuk fokozott.

A generációk közti eltérésekből adódó konfliktusok régi keletűek, hiszen már **Arisztotelész** is így nyilatkozott az időszámításunk előtti negyedik században: „Ezek a mai fiatalok is megérik a pénzüket, azt hiszik, mindent tudnak, és erről teljesen meg vannak győződve.” Illetve szintén ő: „A mai fiatalok gőgösek, mert sem az élet nem törte meg meg őket, sem a körülmények nyomását nem volt módjuk megtapasztalni.”

Ugyanerről a témáról **Horatius**, aki a fiatalok pénzherdálási szokásait nézte kritikus szemmel: „A csupas arcú fiatalság... még nem látja előre, hogy mi az, ami hasznos, csak pazarolják a pénzt.”

„Az a tragikus igazság, hogy Amerika Z generációsai nem többek egy rakás telefonfüggő, egocentrikus, hashtagelő, snapchatelő, kelzabáló, twerkelő, lusta, nyavalygós, félreinformált, politika korrekt, elkényeztetett narcisztikusnál, akik mindent halálosan sértőnek tartanak, és elhiszik, hogy valóban létezik 165 módja annak, hogy szexuálisan meghatározzák magukat” – írja **egy publicisztika 2016-ból**<sup>10</sup>.

Az időszámításunk előtti időktől napjainkig olvasható megállapításokat nézve az a leginkább elgondolkodtató, hogy minden esetben az aktuális nemzedék legnagyobb kritikussai azok, akiket ugyanúgy lesajnáltak fiatalokukban.

A jelenlegi helyzet megoldása oktatáspolitikai szempontból azonban többet kíván annál, mint amit jó esetben az eddigiekben megtettek a generációs különbségeken alapuló hatékonyságnövelés érdekében. Ennek oka a két nemzedék nagyfokú

---

<sup>10</sup> Pontos forrás nem azonosítható

digitalizálódása és a természettől, valós világtól való mérhetetlen elszakadása, amelynek súlyos társadalmi kihatásai jelentkeznek. Ugyanakkor a helyzet hordozza magában a megoldási javaslatot is.

**A nevezett generációkra jellemzők például az alábbiak:**

- a marketingesek és a cégek az ő „lájkjukat” vadásszák,
- elidegenedés, családi értékek nagyfokú devalvációja,
- pszichés terheltség gyakori kialakulása,
- jelentős számban fordul elő náluk figyelemzavar,
- valós érzelmek megélésének elsivárosodása,
- virtuális érzelmek nagyfokú megélése,
- tekintélyelv megtagadása,
- hipergyors kommunikáció,
- fejletlen érveléstechnika,
- környezettudatosabb gondolkodás,
- nyitott szemlélet,
- nagyfokú interaktivitás,
- digitális zsenialitás,
- globális szemlélet,
- kötöttségek elutasítása,
- 24 órában online üzemmódban vannak,
- a tanulmányok nem csak a tanulásról, előadásokról szólnak, hanem a barátokról, bulikról és fesztiválokról stb.

**A munkaerő-piaci szempontból jellemző tulajdonságaik:**

- jól érezzék magukat a munkahelyen,
- laza, kötetlen légkör,
- fizetési igény legalább nettó 400-500e Ft,
- kötetlen munkaidő,
- a hagyományos interjúztatás helyett náluk a game-based assessment (játék-alapú értékelés) célravezető
- nem akarnak napi 8 órában, 30 éven át egy pozícióban üldögelni,
- atipikus foglalkoztatási formák kedvelése és elvárása,
- izgalmas, érdekes feladatok,
- gyors előrelépés, felemelkedés a ranglétrán,
- kreatívok, infokommunikációs zsenik,
- nyitottak az önképzés tekintetében,
- verseny és egyénközpontú beállítottságúak,
- nehezen kialakítható lojalitás (gyors döntés munkahely váltással, elhagyással kapcsolatban) stb.

Mindezekkel a szakemberek egy része is tisztában van. Ennek ellenére ma Magyarországon az Európában található néhány életképes modell ellenére (Dán, Finn példa) az iskolák oktatásmódszertana, de elsősorban a pedagógus társadalom gondolkodása, hozzáállása az X és Y generáció tagjaként eltérő mértékben ugyan, de nem tud, és egyelőre nem is akar olyan ütemben fejlődni, ahogyan azt a mostani generációk (Z és Alfa), valamint a jelenlegi társadalmi minta megkövetelné.

Az alapvető problémát az okozza, hogy a tanító és a tanított az anyanyelvük viszonylatán belül nem beszélnek közös nyelvet, és ami a legnagyobb gond, a legtöbb esetben nincs közös valóságtudatuk. Erre sokan, már a kétezres évek elején rájöttek, mégsem fogta az adást egy oktatáspolitikával foglalkozó döntéshozó sem.

„Megdöbbenőnek tartom, hogy az oktatás minőségének romlásával kapcsolatos sok hűhó és vita közepette figyelmen kívül hagyjuk a legalapvetőbb okot. A tanulóink radikálisan megváltoztak. A mai diákok már nem azok, akiknek a jelenlegi oktatási rendszert tervezték.<sup>11</sup>”

Ezen a helyzeten a kreditrendszeres pedagógus továbbképzés és a pedagógus minősítő rendszer sem tudott jelentős mértékben változtatni, hiszen már eleve a pedagógusképzéssel, az ott közvetített értékrenddel és módszertannal, didaktikával, valamint az oktató gárda szemléletével, elhivatottság és küldetésstudatának hiányával van gond. A könnyebb összevetés érdekében nézzük röviden a pedagógusokat, mint egy generáció képviselőinek jellemzését kicsit a magyar valósághoz igazítva:

**X generáció:** Magyarországon az köti őket össze, hogy valamennyien a Kádár-korszakban voltak gyerekek, de amikor 1990-ben az addigi társadalmi szabályok végre megtagadottá lettek, fiatal felnőttként egy ismerhetetlen jövő alakítójává kellett válniuk, ők lettek a rendszerváltó nemzedék képviselői. Sok tekintetben átmeneti generációról van szó, amely a „nagy” 68-as nemzedék után és a „hipermodern” Y/Z generációk előtt született. Magyarországon ez a nemzedék a rendszerváltás idején vált „nagykorúvá”, amikor a gyerekkorban megismert világ szabályai érvénytelenné váltak, az új világ viszont még kiismerhetetlen volt.

Közösségi gyermekkort éltek, jó érzéssel töltötte el őket összetartozás, a mainál jóval nagyobb közbiztonságnak köszönhetően önállóbb, szabadabb életet élhettek a grundokon, a tereken. Gondolataikat, élményeiket levélben, ünnepi köszöntéseiket képeslap küldésével kommunikálták, fő meghatározó műszaki eszközük a színes televízió és a walkman volt, az események megörökítése – jó esetben – a családi fényképezőgéppel megtörténhetett.

Nekik felnőttként kellett megismerkedniük a számítógéppel, a mobiltelefonnal, az internettel, az e-maillal, felvenni a tempót a digitális technológia rohamos fejlődésével. Az X generációt az egyik legiskolázottabb és legmegbízhatóbb munkavállaló nemzedékként tartják számon. Előtérbe helyezik a tekintélyelvvel, és oktatásmódszertan szempontjából komoly kihívásokkal küzdenek. Nehezen változtatnak. Sok esetben elmondható róluk, hogy nincs meg az egészséges igényük a megújulásra, az újdonságok befogadására, a folyamatos továbbképzésre („jó volt ez így eddig is” szemlélet).

**Y generáció:** ennek a generációnak a jellemzői:

1. Különlegesek – legalábbis annak érezhetik magukat, mert gyerekkorukban rengeteget törődtek velük, sokkal többet, mint bármely korábbi generációval.
2. Védettek – ugyanezért. Sokuk fölött még harmincas éveikben is ott köröznak a gyereküket elengedni nem akaró „helikopter-szülők”.
3. Magabiztosak és optimisták.
4. Csapatban szeretnek dolgozni.
5. Ambíciózusok, erősen motiváltak, racionálisak és hosszú távra terveznek – szemben az előző generációkkal, akiket a művészet, a filozófia és a keleti vallások vonzottak.

<sup>11</sup> : *On the Horizon* (NCB University Press, Vol. 9 No. 5. 2001. október) Copyright 2001. Marc Prensky

6. Nagy nyomás nehezedik rájuk, mivel sokkal bizonytalanabb gazdasági környezetben léptek ki a világba, mint a szüleik.
7. Ami pedig a digitális technológiát illeti, ennek a generációnak a tagjai már rutinos felhasználóknak számítanak az X generációhoz képest.

Joggal tehetjük fel a kérdést, akkor belőlük miért nem válik tömegesen kiváló oktató-pedagógus. A válasz sajnos kézenfekvő. A pedagógus pályával szemben a jelentkezés pillanatában, majd azt követően sem támasztanak megfelelő elvárásokat. Ez az a pálya, ahol kimagasló értékekkel dolgozó (emberi élet, felnővekvő generáció a nemzet következő építői), egy társadalom legnagyobb értékét a tudást és a bölcsességet átadni hivatott embereknek lenne szükséges dolgozni.

Ugyanakkor a pedagógus pályára lépőket sem mentális, sem fizikális alkalmassági vizsgálatnak nem vetik alá, és valljuk be az egyetemi felvételi pontszámok, valamint a tudás béli elvárások is kívánni valót hagynak velük szemben.

A rövid generációs összefoglalóból már következtethetünk arra, a korai iskolaelhagyás és lemorzsolódás jelenségének kiemelt oka elsősorban abban keresendő, hogy a jelenlegi iskolarendszer egy régi, elavult gyakorlat szerint próbálja a tudás átadását megvalósítani azoknál, akik erre ebben a formában nem befogadók.

Nehezíti és súlyosbítja a helyzetet az is, hogy a tudás átadására hivatottak (pedagógusok) többsége nem ismeri és nem is akarja tudomásul venni az eddigi tapasztalataihoz képest eltérő attitűdöt mutató gyereksereget.

Az oktatási körülmények és metodika nem veszi figyelembe azt a kiemelten fontos tényezőt sem, hogy eltérő társadalmi, gazdasági, kulturális, és családi tényezőkkel állunk szemben (eltérő szegmensek). Ennek egyenes következménye, hogy az eltérő közegekből érkezők, elsősorban a devianciát és az alacsony társadalmi réteget magába hordozó diákok esetében ennek figyelmen kívül hagyása ellehetetleníti a sikert és a megfelelő integrációt.

## **5. Javaslatok a gyermekekkel foglalkozó szakemberek képzésére**

Fentiekből is kitűnik, hogy alapjaiban új szemléletre van szükség tanítók és tanítottak között, amely fokozottan érvényes akkor, amikor tanulók, vagy tanulói csoportok valamilyen tanulási nehézséggel, hátrányos körülménnyel, társadalmi leszakadással, illetve devianciával küzdenek.

Megállapítható tehát, hogy Magyarországon is általános, sőt egyre mélyülő probléma a korai iskolaelhagyás, illetve a nagyszámú lemorzsolódás.

Tapasztalható, hogy az ennek megakadályozására tett intézkedések eddig nem hozták meg a kellő hatást, hiszen az adott problémát jelenleg is ugyanazzal a gondolkodásmóddal, hozzáállással, és ebből következően téves megállapításokkal kívánják orvosolni, amellyel létrehozták ezeket.

A kormány a Dobbantó programmal és a Műhely iskolákkal kíván segíteni a fenti jelenségen, biztosítva a felzárkózás lehetőségét, de meglátásom szerint a szemléletben haladó jellegű két program sem veszi figyelembe azt, hogy a „rendrakást” új alapok lefektetésével és szemléletváltással lehet csak hatékonyan megoldani. Az új alapok elsősorban a szakemberek képzésével kell, hogy kezdődjön. Meg kell értetni az oktatásban dolgozókkal, hogy más típusú nyelvezet, gondolkodásmód és oktatás módszertani eszközök szükségesek ahhoz, hogy a tudást eredményesen legyenek képesek közvetíteni. Erre, most nagy esély

kínálkozik, hiszen az új rendszer folyamatainak beindításában a leggyengébb láncszemnek mutatkozó X generáció egy része lassan kilép a munka világából.

### 5.1. Szakemberek képzése

Gyakorlatorientált, kreatív, a felnövekvő nemzedékek felé nyitott, igényes, következetes, szakmailag elhivatott főkre lenne szükség ahhoz, hogy minőséget produkáljunk az oktatásban amellet, hogy az oktatási intézményekben elsősorban a tudás iránti nyitottságra és annak használhatóságára készítjük fel a tanulókat. Ezért meglátásom szerint alkalmassági vizsgálatnak és több szintű képzésnek lenne szükséges megelőznie a pedagógussá, az oktatóvá és tanárrá válás folyamatát.

Kategóriákat szükséges a gyermekek, fiatalok, fiatal felnőttek oktatásában, nevelésében részt vevők között felállítani. Hiszen egyértelmű, amíg az egyik szinten kiválóan megfelelhet valaki, bizonyos magasabb szintű feladatok elvégzésére, már nem biztos, hogy alkalmas, vagy elhivatott lehet. Aki óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, oktató-szakoktató, tanár, vagy pedagógus szeretne lenni, annak egyöntetűen

- egy mentális és fizikális (ép testben ép lélek) alkalmassági vizsgán lenne szükséges részt venni, majd egy
- 3 napos érzelmi intelligencia tréningen.

Ezeknek az összesített eredményeknek a birtokában és kiértékelése után lehetne dönteni a jelölt alapvető pályalkalmasságáról.

Az oktatás-nevelésben részt vevők több szinten töltenének be képességüknek, habitusuknak, leginkább megfelelő munkaköröket. Ezek a következő szintek lennének:

- Pedagógus asszisztens (szabadidős pedagógus, általános segítő, nem felsőoktatási képzést igényel, hanem magasfokú érzelmi intelligencia mellett elsősorban fizikális és mentális megfelelést szervezőkészséget feltételez)
- Pedagógus (kompetenciaemeléssel, felzárkóztatással, fejlesztéssel foglalkozik, ha szükséges az oktató-szakoktató mellett a tanórák alatt órai segítséget nyújt a lemaradó, vagy tanulási nehézséggel küzdő diákoknak, ők kapnának képesítést a bölcsődékben és óvodákban végzendő munkakörökben is)
- Oktató-szakoktató (szakmai témák és közismereti tárgyak oktatói)
- Tanár (Tutor) (mestertanár, érettségire, felsőoktatási tanulmányokhoz készít fel, a leendő tanárok, pedagógusok tekintetében tutori programot vezet)

A szintek között, megfelelő gyakorlati idő igazolását követően átjárhatóságot kell biztosítani. A tanári, pedagógusi pályára az alkalmassági vizsgák lefolytatását követően beengedhetők lennének azok a jelentkezők is, akik gyakorlatorientált magasszintű ismeretekkel rendelkeznek egy-egy szakterülettel kapcsolatban. Folyamatos továbbképzés biztosítása és tutorálás mellett, a jelenlegi minősítő rendszer kiiktathatóvá válna.



## 5.2. Képzési, szakképzési rendszer új alapokon

Mottó: „Ne kelljen már mindenkinek ugyan úgy énekelni, rajzolni szeretni, mint matematika feladványok iránt érdeklődni és megoldani azokat!” (Saját gondolat)

Tudomásul kell venni, hogy a diákok, mint részek kezelésének, valamint a jelenlegi öt fokozatú skálás értékelésnek, és a sematikus, egyen-számonkéréseknek az ideje rég lejárt. A feladat másról szól, mégpedig arról, hogy az iskolás korosztályt a maguk teljes egészében kell látni és ennek megfelelően érdeklődését a neki legmegfelelőbb szintre hozni, értelmét kinyitni, ezzel boldogulását biztosítani.

Cél továbbá a diákok sokoldalú, tárgyi és személyiségközpontú fejlesztése, és ebben kiemelt szerep kell, hogy háruljon a pedagógusokra és a pedagógiai asszisztensekre is. Tudomásul kell venni, hogy minden emberpalánta és felnőtt ember kudarcckerülő, vagy sikerkereső kategóriába sorolható.

Ennek fényében az oktatási rendszernek meg kell adnia a végzettnak azt a lehetőséget, hogy a megszerzett, a számára adekvát tudással a tarsolyában boldog, sikeres, teremtő ember lehessen és a megfelelő szemlélettel képes legyen megújulni, talpon maradni a társadalom hasznos tagjaként. Képesé kell, hogy váljanak az asszertív kommunikációra, lehetőséget kapva ezzel arra, hogy az életben felmerülő bizonyos helyzetekben az önérvényesítést sikeresen, de ne mások kárára oldja meg. Az új szisztéma bemutatását kezdjük a legkisebbeknél, felfelé haladva a felsőoktatásba jutás lehetőségéig.

### 5.2.1. Bölcsőde

A kiegyensúlyozott, játékos hétköznapi helye. Sok kezűgyességet, fizikális és mentális egyensúlyt fejlesztő játékkal, alkotással a társas viselkedés alapszabályainak begyakorlása mellett a bölcsődei gondozásra szakosodott bölcsőde pedagógus segítségével. A közösségi szemléletformálás, valamint a környezetvédelem, ökológiai lábnyomunk kérdéseinek korcsoportoknak megfelelő megismertetése, elköteleződés kialakítása. A munkát továbbra is bölcsődei dajkák segítik. Beiratkozás: 6 hónapos-3 éves korig.

### 5.2.2. Óvoda

Sok kezűgyességet, fizikális és mentális egyensúlyt fejlesztő játékkal, alkotással a társas viselkedés alapszabályainak begyakorlása mellett a bölcsődei gondozásra szakosodott óvoda pedagógus segítségével. Logikai készségek és képességek, asszertivitás fejlesztése, az érzelmi intelligencia növelése, egészséges életmódra nevelés. A közösségi szemléletformálás, valamint a környezetvédelem, ökológiai lábnyomunk kérdéseinek korcsoportoknak megfelelő további megerősítése elköteleződés bevésése. Fizikális és mentális felkészítés az iskolai oktatásra, tudásvágy növelés. Beiratkozás: 3 éves kortól 7 éves korig.

### 5.2.3. Kisiskolások (1-4. osztályos tanulók)

Az alapfokú oktatás megkezdésének javasolt ideje: 7. betöltött életév. Az értő olvasás, írás, valamint a matematikai alpműveletek, a logikai készség és képesség, a velünk élő természet fontosságának, törvényszerűségeinek középpontba helyezése, az egészséges életmód és baleset-megelőzési ismeretek elsajátítása. Sok játékos,

gyakorlatorientált feladaton keresztül, alkotófolyamatok mellett egyéni és csoportfeladatokon keresztül. Az osztályok létszáma maximum 25 fő, ahol vizsgázott oktató vezetése mellett, pedagógus segítségével történik a tanórák megtartása. Ennek a korosztálynak a napi ajánlott tematikus órák számát 4 tanórán belül szükséges maximálni. Ezt követően a pedagógus felügyelete és irányítása mellett, pedagógus asszisztens bevonásával délutáni foglalkozás keretében a délelőtti ismeretek játékos, gyakorlatorientált elmélyítése történik sok mozgás mellett. A tanulmányi idő alatt nincs házi feladat, ellenben érdekes projektfeladatokat, kísérleten, megfigyelésen alapuló feladatokat rendszeresen végezzenek a tanulók, amelyet saját maguknak, illetve csoportmunka esetén csoportban interpretálni szükséges. Értékelés egyéni, az oktató által választott módszer szerint, minden tanuló fejlődését önmagához mérten.

A 4. évfolyam végén az oktátónak pszichológus támogatásával javaslatot kell tenni konkrét szakmai indokolás mellett, szülő és gyermek bevonásával, hogy a felsőbb évfolyamban milyen intelligencia terület kiemelt fejlesztése mellett folytassa a gyermek a tanulmányait.

Akár mennyire is szeretnénk, nem lehetünk kiemelkedően sikeresek, ha nem olyasmivel foglalkozunk, amiben genetikailag jók vagyunk. Szakértők szerint általában csak egy, maximum két, extrém esetben három területen születünk kimagasló képességekkel. Ennek kiderítése, már a leírt bölcsődei folyamatban kiindulópontként kapott értékelések, az óvodában megszerzett tapasztalatok értékelésének figyelembe vétele mellett, a kisiskolás korban történt további mélyrehatóbb elemzések kapcsán ebben az életkorban már biztonsággal eldönthetők.

Fontos hát ezekkel tisztában lennünk. A Gardner-féle 7 intelligenciatípus figyelembevételével, ezek a következők<sup>12</sup>:

### 1. Verbális / nyelvi intelligencia

Nagy és változatos szókincs, kiváló beszédkészség jellemzi. Aki ebben erős, az gondolatait világosan, érthetően fejezi ki, leírásai, elemzései találók, vitái tartalmasak, izgalmasak. Legszívesebben könyvekből és külön írott jegyzetektől tanul. Erőfeszítés nélkül tanul idegen nyelveket. Igazi könyvmoly, ha teheti, szabadidejének nagy részét olvasással tölti. Kedveli a szójátékokat és a nyelvi fejtörőket, spontán képes rímeket, verseket faragni.

**Híres emberek:** Cicero, Lev Tolsztoj, Latinovits Zoltán, Marlon Brando, Robert De Niro, Winston Churchill

**Gyakran választott szakmák:** színész, író, politikus, idegenvezető, marketing szakember, tolmács, könyvtáros.

### 2. Logikai / matematikai intelligencia

Kiválóan átlát bonyolult összefüggéseket és összetett rendszereket. Kedveli a logikai feladványokat és a fejtörőket, legyen az sudoku, keresztrejtvény vagy Rubik-kocka. Szívesen foglalkozik bármilyen típusú probléma megoldásával. Kiemelkedően jó a számokban és az absztrakt gondolkodásban. Pillanatok alatt készíti bonyolult terveket, emiatt kiváló az időbeosztásban és a pénzügyekben.

**Híres emberek:** Albert Einstein, Arisztotelész, Neumann János, Szilárd Leó, Isaac Newton, Charles Darwin, Karl Marx.

<sup>12</sup> Kerner Tibor: Sziklaszilárd önbecsülés, Bagolyvár Könyvkiadó 73-78. oldal

**Gyakran választott szakmák:** könyvelő, gazdasági elemző, mérnök, építész, tudós, matematikus.

### 3. Vizuális / térbeli intelligencia

Ő az, aki elsősorban képekben gondolkodik. Emlékszik évtizedekkel korábbi dolgokra: lakások berendezési tárgyaira, régi városképekre, és még arra is, a családi összejöveteleken ki milyen ruhát viselt. Jól tájékozódik, elég egyetlen alkalommal valahol látogatást tennie, hogy bevésődjön emlékezetébe az útvonal. Kiválóan olvas térképet, remekül tud navigálni. Nagyszerűen lát térben, bonyolult helyzeteken is rögtön úrrá lesz. Jól kiigazodik műszaki rajzokon, szabásmintákon és bútor-összeszerelési útmutatókon. Perifériás látásának köszönhetően olyan részleteket is észrevesz, amelyek mások előtt örökre rejtve maradnának.

**Hírek emberek:** Michelangelo, Versace, Gaudi, Rodin, Van Gogh, Munkácsy Mihály

**Gyakran választott szakmák:** divattervező, szobrász, festő, iparművész, műszaki rajzoló, kertépítő, művészettörténész.

### 4. Zenei / ritmus intelligencia

Talán ezek a képességek a legnyilvánvalóbbak. Sok esetben ún. "abszolút hallásról" beszélünk: nemcsak a hangok relatív magasságát ismeri fel, hanem önmagában is ki tud énekelni bizonyos hangokat. Dallamokat első hallásra megjegyez és hibátlanul visszaad. Kiváló a ritmusérzéke, közös éneklésnél épp a megfelelő pillanatban lép be. Szereti a zenét, rendszerint nagy lemezgyűjteménye van, és sokszor hangszeren is játszik. Nagyon jól képes megjegyezni mondókákat vagy rigmusokat, amelyekhez kis dallam vagy jellegzetes ütem tartozik.

**Hírek emberek:** Mozart, Elvis Presley, Stradivari, Kodály Zoltán, Szörényi Levente, Presser Gábor, Luciano Pavarotti.

**Gyakran választott szakmák:** zenész, énekes, zenetanár, zenekritikus, hangszerkészítő, zeneszerző.

### 5. Testi / mozgáskoordinációs intelligencia

Jellemző rá a harmonikus mozgás a tánc illetve a sport terén. Szereti a tárgyakat megfogni, megérinteni, így szereve róluk mélyebb benyomást. Kiváló a kéz ügyessége, könnyen épít dolgokat. A ház körül szinte minden szerelési munkát el tud végezni, ritkán kell iparost hívnia. Szívesen játszik gyermekekkel "építő" feladatokat, mint például a lego- vagy a homokvárépítés. A nőkre jellemző, hogy szeretnek sütni-főzni, díszíteni, kötni, horgolni, a férfiak pedig legszívesebben barkácsolással, autószereléssel foglalataskodnak szabad idejükben.

**Hírek emberek:** Puskás Ferenc, Markó Iván, Carl Lewis, Niki Lauda, Maradona, Fred Astaire, Gene Kelly.

**Gyakran választott szakmák:** villanyszerelő, lakatos, szobafestő, autószerelő, versenysportoló, edző, táncművész, szakács, fodrász, autóversenyző, pilóta.

### 6. Intrapersonális (magunkra vonatkozó) intelligencia

Ismeri erősségeit, és tudja, hol vannak a gyenge pontjai. Felismeri és kézben tartja érzelmeit. Nincsenek szélsőséges hangulatingadozásai. Jól kezeli a stresszt és gyorsan feldolgozza a kudarccokat. Sokat gondolkodik a világ és a dolgok értelmén, és ilyenkor szeret egyedül lenni. Mentés a szenvedélybetegségektől. Nincsenek önromboló szokásai. Képes önállóan célokat kitűzni maga elé és kitartóan dolgozni értük. Belülről motiválja magát, nincs szüksége külső megerősítésre.

**Hírek emberek:** Sigmund Freud, James Joyce, Arthur Schopenhauer, Ralph Waldo Emerson, Benjamin Spock, Kosztolányi Dezső, Németh László.

**Gyakran választott szakmák:** pszichológus, tanácsadó, író, költő, filozófus, képzőművész.

#### 7. Interperszonális (emberi kapcsolatokra vonatkozó) intelligencia

Magas empátiás képesség jellemzi, gyorsan felismeri és beazonosítja mások érzelmeit. Emiatt nagyon jól tud másokkal együttműködni. Könnyen motivál és hatékonyan vezet másokat. Átlát olyan összetett emberi kapcsolatrendszeret, amelyekben mások esetleg úgy közlekednének, mint "elefánt a porcelánboltban". Hatékonyan kommunikál és gyorsan épít bizalmat. Kiemelkedően jól bánik a gyerekekkel.

**Hírek emberek:** Franklin Delano Roosevelt, Ronald Reagan, Nagy Sándor, Jack Welch, Arnold Schwarzenegger.

**Gyakran választott szakmák:** tanár, cégvezető, óvónő, házassági tanácsadó, üzletkötő, politikus, pszichiáter.

A 7 típust körbejárva beláthatjuk, hogy a tehetség sokszínű lehet. Azonban a hagyományos iskolák csak az első két intelligenciatípust mérik. Az IQ tesztek szintjén. Egy pillanatra gondoljunk bele, hogy ez mennyire nem helyes.

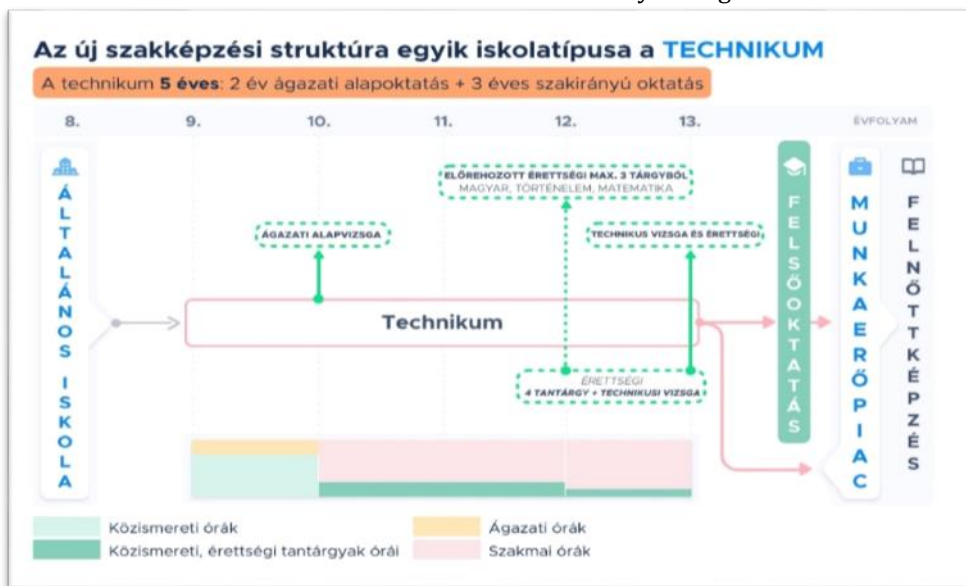
Aki nem fogalmaz jól és a matematikában sem tehetséges, lehet bármilyen más területen kimagasló képességű - emberi kapcsolatokban, sportban, kézügyességben, zenében -, iskolai eredményei legfeljebb közepesek lesznek, és maximum hobbi szinten teljesebben ki abban, amihez igazán ért. Ha az illetőnek még ezután sem veszik el a kedvét tehetsége kibontakoztatásától, követi a saját útját, és a munkájában is önmagára talál. (Forrás: Kerner Tibor: Sziklaszilárd önbecsülés, Bagolyvár Könyvkiadó).

#### 5.2.4. Iskolások (5-8. osztályos tanulók)

A 4. évfolyam végén tett oktatói, pszichológusi javaslat, szülői vélemény és a gyermek bevonásával meghozott döntés alapján az iskoláskorú tanuló az intelligenciatípusának megfelelően megkezdheti az orientációs képzést. Az orientáció azt jelenti, hogy a választottaknak megfelelően az adott területet kiemelten magas óraszámú hallgatja, fejleszti eleve kimagasló képességét, tehetségét, de természetesen e mellett az alapvető műveltségét a társadalmi boldogulásnak megfelelő szinten hozzárendeli ezekhez. Így nap nap után sikerélménnyel gazdagodva, és motiváltan tölti tanulmányi idejét. A tanuló fizikális és mentális (elsősorban érzelmi intelligencia fejlesztés) harmóniájáról délutáni foglalkozások keretében pedagógus asszisztens és pedagógus bevonásával történik a fejlesztés. Házi feladat helyett projektfeladatokban kell megmérni a tanulók képességfejlődését és annak tendenciáját. A beazonosított intelligencia terület típusának megfelelő kiemelt óraszámú tanulmányaival kapcsolatban a tanulót a terület jellegének megfelelően szükséges értékelni.

A tanulmányi időszak végén csak azok a tanulók tesznek záróvizsgát, akik elsősorban orientációjuk, valamint eredményük alapján **gimnáziumi oktatásban** kívánják folytatni tanulmányaikat annak érdekében, hogy ezt követően emelt szintű érettségi vizsgát tegyenek és valamely felsőoktatási intézményben tanuljanak tovább.

1. ábra. Szakképzés 4.0 – A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira című kormánystratégia



*Forrás: „Tájékoztató füzet az alapszakmákról az Ágazati Készségtanácsok ajánlásával 2020” című kiadvány, <https://szakkepzes.ikk.h>*

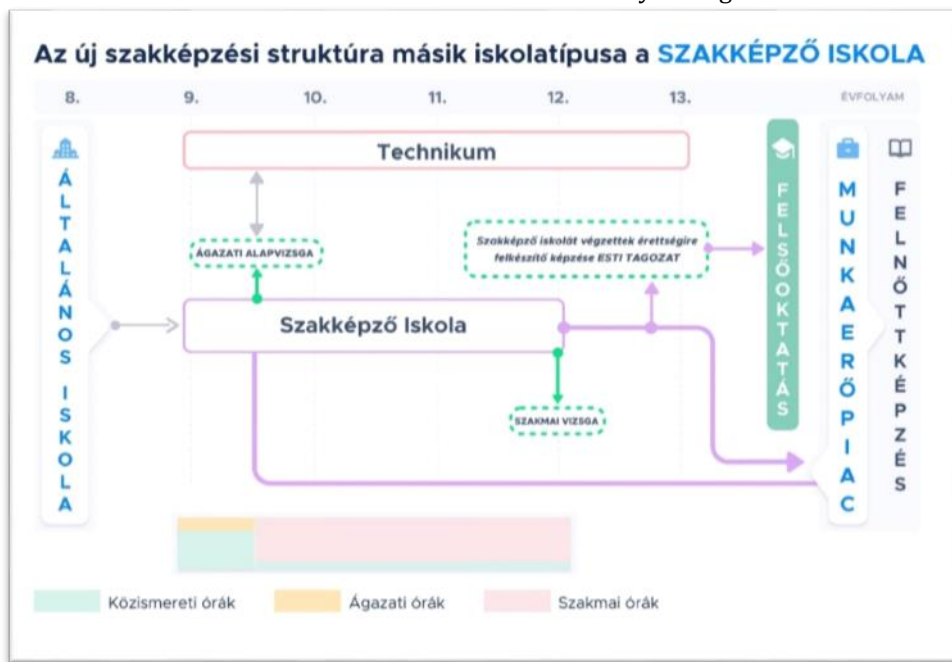
**Technikusi, valamint Szakképző iskolai képzésbe** a 8 éves képzési periódusban elért eredmények alapján van lehetősége a tanulónak jelentkezni és továbbtanulni a jelenleg érvényben levő rendszerben, a képeken feltüntetett átjárhatóságok figyelembevételével.

**A Szakképző iskolába** történő felvétel előfeltétele lenne azonban az, hogy a jelentkezőnek be kellene mutatni egy **BEFOGADÓ NYILATKOZATOT** attól a cégtől, vállalkozástól, ahol az adott szakma tekintetében a gyakorlati idejét kívánja letölteni. A Befogadó Nyilatkozat hiányában a Szakképző iskola nem teljesítheti a tanuló felvételét.

A duális képzést és a vállalkozások szerepét ily módon megerősíthetjük a szakképzésben. Továbbra is érvényben lenne az a kitétel, hogy csak olyan vállalkozás foglalkoztathat tanulót, akinél a gyakorlatvezetésre kijelölt munkatárs **mestervizsgával, vagy kamarai gyakorlati oktatói vizsgával és legalább öt éves szakmai gyakorlattal** rendelkezik.

A szakképzés megerősítése érdekében továbbá szükséges követelményként javaslom előírni azt, hogy amennyiben valaki önálló vállalkozás keretében szeretne dolgozni, az akkor tehesse ezt meg, ha adott szakmából mestervizsgával rendelkezik. Így szélesebb palettán mozoghatna a duális képzés rendszere, valamint egyértelmű kedvező fogyasztóvédelmi hatása lenne az intézkedésnek.

2. ábra. Szakképzés 4.0 – A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira című kormánystratégia



*Forrás: „Tájékoztató füzet az alapszakmákról az Ágazati Készségtanácsok ajánlásával 2020” című kiadvány, <https://szakkepzes.ikk.h>*

A két intézménytípusban feltüntetett órakeret felosztás helyes és alkalmas arra, hogy megfelelő minőségű oktatást kapjanak a tanulók és a szakmák jelöltjei. Azonban fontos kihangsúlyozni, hogy ez a rendszer is akkor lesz csak hatékony, ha az oktatásban részt vevő szereplőkkel szemben támasztott követelményeket és kategóriákat alkalmazunk (lásd az 5.1. Szakemberek képzése alfejezetben leírtakat) szem előtt tartva az intelligenciatípusú tehetséggondozást és fejlesztést.

Ezek az új alapok sem biztosítják sajnálatos módon azonban azt, hogy bizonyos társadalmi rétegek esetében képesek legyünk megfelelő mértékben csökkenteni a sikertelenséget és ennek következményeként az ESL-t, valamint a lemorzsolódást. Ehhez sokkal átfogóbb intézkedésre, egy a jelenlegi mellett kialakítandó új típusú szakmai képzést biztosító módszerre van szükség, amely figyelembe veszi a társadalmi különbségek és az ezzel kapcsolatos leszakadó rétegek specialitását, de emellett tisztában van kulturális és etnikai evidenciákkal is.

Ez az új típusú modell segítségül hívja a **modern kereszténydemokrácia** születésének kimagasló irányzatát a **KALOT** mozgalomban kialakított önszerveződést és **Kerkai Jenő** kiváló szakmai elgondolásait. Ez a rendszer egyszer már bebizonyította hatékonyságát és nagyszerűségét, valamint azt, hogy a gyakorlatban kiváló eredményekkel működtethető.

## 6. A KALOT mozgalomról röviden

### 6.1. A Katolikus Agrárfjúsági Legényegyletek Országos Testülete, vagyis a KALOT mozgalomról röviden

A **Katolikus Agrárfjúsági Legényegyletek Országos Testülete** XI. Pius pápa Quadraquesimo anno (1931) szociális enciklikája hatására megindult magyar katolikus szociális reformmozgalom legnagyobb hatású és befolyású szervezete volt. Kezdetől fogva az agrárfjúsági fiatalok megszervezésére törekedett, a falvak fiatalságának biztosított és ajánlott fel cselekvési keretet és lehetőséget. A megszólítottak valláserkölcsei nevelésére és gazdasági érdekvédelmére jött létre Szegeden 1935. szeptember-októberben, s mint katolikus alapon álló szervezet, működése során kettős célt tűzött ki maga elé: elitképzést és tömegszervezet kiépítését. Alapítói között jezsuita szerzetesek domináltak: a szervezet tényleges vezetője Kerkai Jenő (1904–1970), majd 1938. szeptembertől egy évig helyettese, Nagy Töhötöm (1908–1979) volt az irányító, aki a központot a fővárosba költöztette. Legközelebbi világi munkatársai Farkas György (1908–1991) és Ugrin József (1910–1993) voltak. A KALOT szervezetileg az Actio Catholica fennhatósága alatt állott s a Magyarországi Katolikus Legényegyletek Országos Szövetsége (MAKLOSZ) ifjúsági mozgalmaként szerepelt, amelyet 1936. novembertől Kerkai Jenő főtitkárként vezetett<sup>13</sup>.

### 6.2. Kerkai Jenő a KALOT lelke

A modern kereszténydemokrácia kialakulásától elválaszthatatlan **Kerkai Jenő** politikai gondolkodása és mozgalmárszervező tevékenysége. Életműve, a Katolikus Agrárfjúsági Legényegyletek Országos Testülete (továbbiakban: KALOT) minden bizonnyal a formálódó irányzat egyik legkomolyabb társadalmi bázissal rendelkező intézményének is tekinthető. A mozgalom története emellett arra is példaként szolgál, mit jelent a vallás társadalomszervező ereje.

### 6.3. Korai évek

A „Kisatya”-ként is emlegetett jezsuita szerzetes, Kerkai Jenő harmincegy esztendő, amikor 1935-ben létrehozta élete fő művét, a Katolikus Agrárfjúsági Legényegyletek Országos Titkárságát (később Testületét), a KALOT-ot – azt a katolikus hivatásrendi szervezetet, amely 1942-re a legnagyobb magyar egyesületté nőtte ki magát félmillió taggal és 20 népfőiskolával. Ez az agrárfjúsági szervezet szinte semmitmondó kezdetekből, szegényes eszközökkel indult el Szegeden, és vált pillanatok alatt országos jelentőségűvé. Indulására serkentőleg hatottak külföldi példák és a katolikus megújulás érezhető jelei is. Sikerének titkához azonban akkor jutunk közelebb, ha a történelmi miliőt és Kerkai Jenő személyes pályaképét együttesen vizsgáljuk.

Kerkai Jenő (született: Czinder Jenő) 1904. november 9-én látta meg a napvilágot Zala megyében Kerkaújfalun, ahol édesapja molnár volt. Négy éves korától az érettségiig Zalaegerszegen lakott anyai nagyszüleinél. Zalaegerszegen egyik

<sup>13</sup> *Kereszténydemokrácia Tudásbázis barankovics.hu*

hitoktatója Mindszenty József volt. Érettségi után teológiai tanulmányait az innsbrucki jezsuita egyetemen kezdte meg, majd egy év múlva, 1924-ben felvételét kérte a rendbe is, miután szülei beleegyeztek, hogy a Jézus Társaságába belépjen. Egy évet Érden töltött novíciusként, majd Szegedre került, ahol bölcséleti tanulmányokat folytatott 1925 és 1928 között a Jézustársasági Bölcséleti és Hittudományi Főiskolán. Kerkai Jenő a szegedi évek után, 1928 és 1931 között a jezsuiták vezetése alatt álló Kalocsai Érseki Főgimnáziumban volt nevelő.

A magyar jezsuiták elméleti és gyakorlati munkássága közvetlenül illeszkedett XI. Piusz pápa Quadragesimo anno kezdetű enciklikájához. Az enciklika megírásakor a pápa nagymértékben támaszkodott a katolikus tudósok, köztük jezsuiták gondolataira is. Néhány jezsuita, különösen a németek, jelentősen hozzájárultak az enciklikában megjelenő társadalomtudományi elméletek bővítéséhez. Kerkai 1931 és 1935 között, innsbrucki teológiai tanulmányai során ismerkedett meg behatóbban nézeteikkel. Itt ismerhette meg a külföldi ifjúsági mozgalmak tevékenységét is, valamint személyesen találkozott Cardijn abbéval, a Jeunesse Ouvrière Chrétienne (JOC) alapítójával. Kerkai Jenőt Innsbruckban is szentelték pappá 1934-ben, valószínűleg ekkor magyarosította nevét<sup>14</sup>.

#### 6.4. Hazatérés Innsbruckból

Kerkai ezeknek a külföldi tapasztalatoknak és rendtársainak a hatására alakította ki saját elképzeléseit a Quadragesimo anno magyarországi gyakorlati megvalósításáról, amikor fiatal papként Szegedre helyezték és tanári, kispapnevelői munkája mellett szoros kapcsolatba került a szegedi tanyavilág paraszttársadalmával. Itt állt össze benne programmá a tennivalók sokasága.

Tanyai lelkipásztorkodása közben jutott a következő megállapításra: „Dolgoztam, mint nevelő a nevelőintézetekben, fiatalok között. Dolgoztam, mint tanár és lelkipásztor a városban és a tanyavilágban, és mit tapasztaltam? Azt, hogy a tanulóifjúság nevelésére mindenféle egyesületek, szervezetek, iskolák állnak rendelkezésre (...). De a parasztlegény-ifjúsággal, ezzel a közel egymillió tömeggel senki sem törődik. Pedig, ha igaz az, hogy az egész magyarság egzisztenciája a magyar mezőgazdasági társadalomra épül, akkor az is igaz, hogy viszont ennek a társadalomnak a jövője a magyar parasztifjúság erkölcsi, szellemi, szakmai megnevelésétől függ. Ezért kell minden erőnket a parasztifjúság megszervezésére fordítanunk.”<sup>15</sup>

Szegedi beosztása első évében, 1935-ben elkezdte tehát szervezni a KALOT-mozgalmat két világi munkatársa – Farkas György és Ugrin József – és később Nagy Töhötöm S. J. segítségével. A KALOT-mozgalom a szociális haladás és a hitterjesztés összefonásának szándékát tükrözte. Kerkai Jenő úgy vélte, nem egyszerre, hanem fokozatosan kell visszahódítani az egyháznak a tőle eltávolodott rétegeket.

Első lépésként az Actio Catholica (AC) szervezetének egyházközségi agrár legénycsoportjaival vette fel a kapcsolatot. A szegedi katolikus egyesületek közül a több évtizedes múltra visszatekintő, de országos szinten jelentéktelen Kolping-féle Katolikus Legényegyletet tartotta alkalmasnak arra, hogy körük építse az új mozgalom szervezeti magját. Számításba vette, hogy a jogilag önálló működéshez elengedhetetlen alapszabály hivatalos jóváhagyása mind egyházi, mind állami

<sup>14</sup> *Kereszténydemokrácia Tudásbázis barankovics.hu*

<sup>15</sup> *Kereszténydemokrácia Tudásbázis barankovics.hu*



részről hosszabb időt igényel. Az Országos Központi Katolikus Legényegylet (a tulajdonképpeni Kolping-egyletek) viszont a Belügyminisztérium által már 1892-ben jóváhagyott alapszabályzattal bírt. Helyi egyesületeinek aktivizálása tehát nem ütközött törvényes akadályba.

A KALOT-mozgalom célja és forгатókönyve, a Négyes Célkitűzés tartalmazta az erkölcsi értékek elsajátítását. „Krisztusibb embert!”, „Műveltebb falut!”, „Életerős népet!”, „Önérzetes magyart!” – e négyes törekvés lett a KALOT legfontosabb üzenete. Belőlük jól kivehető, hogy a KALOT népi irányzatú, szociális tartalmú, keresztény jellegű ifjúsági mozgalom volt. Elsőrendű célként a társadalmi igazságosságért való küzdelmet és a földreformot tűzte ki, ugyanakkor szociális küldetéstudata mélyen keresztény tartalommal volt átitatva<sup>16</sup>.

### 6.5. Háborús évek

Az 1930-as évek második felében a politikai helyzet jobbra tolódása a KALOT számára is nehéz helyzetet teremtett. 1941–1942 folyamán a KALOT és a nyilas mozgalom látványosan szembe kerültek. A KALOT részt vett az antifasiszta erők gyűlésein és a Magyar Frontban is képviseltette magát. Szálasi hatalomátvétele után a mozgalom központja beszüntette tevékenységét, vezetői visszavonultak a rendházba. Kerkai 1944-ben illegalitásba vonult, majd egy munkatársával átszökött a fronton és Debrecenbe ment, hogy az Ideiglenes Nemzeti Kormányánál kieszközölje a KALOT működésének további engedélyezését. Kerkai fő célja a mozgalom életben tartása és a keresztényszociális eszmék terjesztése volt, ezért aktívan részt vállalt a politikában. Az Ideiglenes Nemzeti Kormányánál a Kereszténydemokrata Néppárt szervezése érdekében is közbenjárt, támogatta Barankovics Istvánt, ugyanakkor a kisgazdapárttal is próbált kapcsolatban maradni. A KALOT-vezetők felismerték, hogy a veszített háború után Magyarország hosszú ideig a szovjet érdekszférához fog tartozni, ezért Kerkai is kereste az egyház és az állam közötti megegyezés lehetőségét. A „modus vivendi” reális célja az volt, hogy hátráltassák a vallás- és egyházüldözés kibontakozását. Ezért is kerültek szembe a „modus vivendi” megkötését ellenző Mindszenty bíborossal. A Kerkai és Mindszenty közti különbség azonban oda vezetett, hogy 1946. június 8-án Mindszenty végleg megvonta támogatását a KALOT-tól.

Időközben a Magyar Kommunista Párt is felismerte a KALOT-ban rejlő erőt, ezért 1946 nyarán belügyminiszteri rendeletre feloszlatták a katolikus ifjúsági szervezetek között a KALOT-ot is.

A mozgalom további sorsa szorosán összefonódott Kerkai Jenő személyével. Kerkai a mozgalmat lelki gyakorlatos mozgalommá alakította át. 1948. október 1-jén az új kaposvári jezsuita rendház házfőnöke lett és elkezdte „somogyi kísérletét”, de a kommunista politikai rendészeti szervek kezdettől fogva figyelték minden lépését. Letartóztatására 1949. február 12-én került sor. Konceptióis perben a Budapesti Népbíróság hat év kényszermunkára ítélte, amelyet azután fegyházbüntetésre módosítottak. Kerkai Jenő kikapcsolásával a KALOT szellemében működő Falu-Manréza mozgalom és a „somogyi kísérlet” is végképp befejeződött.

Ez a mély lelki életet élő ember tisztában volt a napi politikai helyzettel és a magyarországi szovjet megszállás következményeivel. 1948-ban írta egyik levelében: „Sokan biztatnak, hogy szökjem ki. De ezt nem teszem. Ha már halálra van

<sup>16</sup> *Kereszténydemokrácia Tudásbázis barankovics.hu*

ítélve népünk, álljunk mellette, és haljunk meg vele.” Rómába invitálta Janssens jezsuita generális is, Kerkai azonban itthon maradt. Hamarosan le is tartóztatták, és ezzel megkezdődött huszonegy évig tartó kálváriája<sup>17</sup>.

## 7. A KALOT eszmeisége a mai magyar szakképzésben

### 7.1. Az ESL és a lemorzsolódás megelőzése, csökkentése

Elevenítsük fel a második fejezetben részletesen kifejtett fogalmak hátterét.

**ESL:** 18 és 24 év közötti fiatalok arányát jelenti egy adott országban, akik nem szereztek középfokú végzettséget, és az adatfelvétel idején sem vesznek részt oktatásban, képzésben. A korai iskolaelhagyás hátterében összetett okok állnak: társadalmi, gazdasági, kulturális, oktatási, nemi és családi tényezők egyaránt befolyásolhatják a jelenséget. Főként az alacsony társadalmi-gazdasági státusú csoportokat érinti a probléma, ugyanakkor az oktatás minősége is befolyásoló tényező lehet.

**A lemorzsolódás** egy folyamatra utal. A lemorzsolódásnak rendkívül komplex háttere van, azonban összességében elmondható az, hogy a probléma elsősorban középfokon, a szakoktatás területén jelentkezik. A lemorzsolódás okai között az ESL tekintetében már említett körülmények találhatóak meg, amelyek társadalmi, kulturális, és főként a családi tényezők befolyásolnak. A hazai és nemzetközi kutatások egyik legfontosabb tapasztalata, hogy a lemorzsolódás megállítására a leghatékonyabb módszer a korai felismerés, a prevenció, a probléma idejében történő azonosítása.

**Nézzük a megoldási javaslat rendszerének elemeit először felsorolás jelleggel:**

- A veszélyeztetettség korai felismerése (például bölcsőpedagógus, óvodapedagógus, az eKRÉTA szűrés adatai, az iskolai pedagógus asszisztens, pedagógus, oktató, pszichológus jelzése alapján) és ennek megfelelő elgondozás.
- 12. betöltött életévben megkezdett, speciális bentlakásos jellegű komplex, természetközeli fejlesztés és oktatás a szakképzés területén.
- Intelligencia alapú tehetségmérés, gondozási metodika kiválasztása és szakmaválasztás.
- Fizikális és mentális egyensúly kialakítása és fejlesztése az érzelmi intelligencia eszközeivel.
- Fizikai leterheléssel, és rendszeres testneveléssel az egészséges testi-lelki fejlesztés megvalósítása, amellyel igényesség, rendszeretet és kitartásra nevelés valósítható meg.
- Hitéleti nevelés és lelki támogatás.
- Tudáselemekre épülő képzési program, amely igény esetén biztosítja a továbbtanulási lehetőséget, perspektívát biztosítva a tanulóknak.
- Kiemelten magas gyakorlatorientált ismeret és tudásátadás.
- Vonzó, a családok számára is elköteleződést és együttműködést biztosító ösztöndíj program bevezetése.
- A meglévő és rendelkezésre álló erőforrások felhasználása a képzés kialakításának helye szempontjából.

<sup>17</sup> *Kereszténydemokrácia Tudásbázis barankovics.hu*

### 7.2. A veszélyeztetettség felismerése

A pedagógusok, oktatók és tanárok képzésében kiemelt fontosságú kell, hogy legyen az a tudás, amellyel képessé válhatnak, akár apróbb jelek alapján is kiszűrni azokat, akik esetleg korai iskolaelhagyók, vagy lemorzsolódók lehetnek. Ebben az esetben van esély arra, hogy megfelelő odafigyeléssel és szakszerű prevencióval kezelhető legyen a helyzet, megelőzve a tényleges lemorzsolódást, vagy a korai iskolaelhagyást.

A veszélyeztetett jelleg a nevelésbe-oktatásba kerülés korai szakaszában is megjelenhet, de gyakori jelenség az is, hogy a gyermek, vagy fiatal felnőtt a későbbiek során válik kitetté. A veszélyeztetettség felismerésében az alábbiakra támaszkodhatunk:

- az eKRÉTA szűrés országos adatai,
- a bölcsőde pedagógus,
- az óvodapedagógus,
- az iskolai pedagógus asszisztens,
- a pedagógus,
- az oktató,
- a pszichológus.

Abban az esetben, ha a preventív intézkedések és az előgondozás nem nyújt kellő garanciát arra, hogy a tanuló egészséges testi és lelki épülése, társadalmi hasznossága és egyéni fejlődési sikere megfelelően biztosított (például a családi háttér, a társadalom perifériáján elhelyezkedés, egyéb deviancia, vagy bármilyen függőség miatt), akkor szükséges az új típusú nevelési-oktatási rendszerbe ágyazása.

### 7.3. 12. betöltött életévben megkezdett, speciális oktatás a szakképzés területén

A gyakorlatban szerzett tapasztalatom alapján az ESL és a lemorzsolódás meghatározó okai a többek között a következők:

- Az érintett fiatalok a hagyományos képzési rendszer üteme és elvárásai szerint nem tudnak megfelelő ismeret-beágyazással haladni.
- Ennek következményeként sikertelenségként és kudarcként élik meg az általuk produkált eredményeket, illetve azok értékelését.
- A hagyományos keretek között nincs lehetőség az egyén önmagához képest elért fejlődésének értékeléséhez, az egyedi, komplex fejlesztéshez.
- Probléma forrása volt eddig az is, hogy közismereti tárgyakat aránytalanul magas óraszámban és indokolatlan mélységben hallgatták a szakmai gyakorlati ismeretek és a választott szakma szakmai elméleti órái rovására.
- A kamaszkor biológiai érési folyamatai, a családi környezetből hozott anomáliák, a szerzett és hozott negatív viselkedési minták, a folyamatosan megélt sikertelenség, kudarcok és konfliktusok rövid időn belül marginálják a tanulókat. Ehhez hozzájárul a megfelelő felkészültség nélküli oktatók, tanárok gyakran felelőtlen ítélkezése. Mind ezek a körülmények az értékes emberekkel is hamar képesek elhíttetni, hogy ők semmire sem jók. Megnyilvánulásuk ebben a szakaszban, sok esetben agresszivitásba és deviáns viselkedésben nyilvánul meg.
- A mindennapi testnevelés gyakorlati megvalósítása nem elegendő az ilyen típusú tanulók felhalmozott többlet energiájának és lelki feszültségeinek levezetésére. Ennek megoldására rendszeres, valódi fizikai igénybevétel

szükséges, amely egyensúlyba hozza és ellensúlyozza az esetleges szellemi fáradtságot is.

- Ezeknek a fiataloknak az életéből általában hiányzik a rend, a rendszer, a fegyelmezettség, és a felelősségtudat megfelelő szintű kiépítettsége.
- Általában nem ismerik a sikerélményt, a dicséret erejét és az eredményes munka örömét.
- A legtöbb esetben hitéletük nincs.
- Érzelmi intelligenciájuk alacsony.
- Szeretetre és figyelemre éhesek.
- Nehezen fogadják el, de mégis igénylik a korlátok és kapaszkodók megkövetelését a mindennapjaikban, mert ezek hiányában rendkívül bizonytalanok, amit további deviáns, agresszív viselkedéssel lepleznek sok esetben.

Fenti megállapítások kiértékelése egyenes utat mutat a KALOT-mozgalom célja, Négyes Célkitűzésének és erkölcsi értékeinek középpontba állításához: „Krisztusibb embert!”, „Műveltebb falut!”, „Életerős népet!”, „Önérzetes magyart!”

Egységes elvek alapján folyó, bentlakásos rendszerben megoldott képzés-szakképzés keretében szükséges az oktató-nevelő munkát megszervezni. A célcsoport igényeihez jobban illeszkedő, egyedi képzési program biztosítaná a megfelelő szintű ismeret beépülését és a szakmai kompetenciák elsajátítását, valamint a társadalmi és szociális normák helyes irányának átadását. Kiemelt szerepet kell, hogy kapjon az érzelmi intelligencia fejlesztés, a hitéleti nevelés, amely a megfelelő módon és mértékben alkalmazott fizikai terhelés mellett biztosítja a konfliktuskezelés helyes módszerének elsajátítását, az alkotás, teremtés élményének és ezzel együtt a siker ízének megismerését.

A képzési program szerves részét képezné továbbá a magyar hagyományok és értékek kiemelt megismerése, a hagyományok ápolása helyett azok megélésének élménye. Ez az elköteleződés erős kapcsolatot építene ki a haza és a fiatal felnőtt között, egyszerre hitet és értéket adva a kezébe.

#### *7.4. Intelligencia alapú tehetségmérés, tudáselemekre épülő képzési program*

Ennek a célcsoportnak a tekintetében még kiemeltebb jelentősége van annak, hogy a fejleszhetőség korai szakaszában megtaláljuk azt a területet, amelyben tehetséggel, rátermettséggel bírnak.

Az 5.2.3. pontban részletezettek szerint akármennyire is szeretnénk, nem lehetünk kiemelkedően sikeresek, ha nem olyasmivel foglalkozunk, amiben genetikailag jók vagyunk. Ennek kiderítése, már a leírt bölcsődei folyamatban kiindulópontként kapott értékelések, az óvodában megszerzett tapasztalatok értékelésének figyelembe vétele mellett, a kisiskolás korban történt további mélyrehatóbb elemzések kapcsán ebben az életkorban már biztonsággal eldönthetők.

A Gardner-féle 7 intelligenciatípus széles skálán biztosít lehetőséget arra, hogy a jelenlegi képzések közül kiválasztható legyen az a terület, amely sikert, biztos megélhetést hozhat az alany számára. További kiemelt perspektíva az, hogy az új oktató-nevelő munka eredményeként megerősödött, fejlesztett fiatal ráérezzen a tudás fontosságára, szükségességére, és adott esetben egy teljesen nyitott és átjárhatóságot biztosító rendszerben tovább tanuljon.

Ennek két fő iránya is elképzelhető, mint életpálya modell.

1. Szakmai ismeretek kellő szintű elsajátítását követően a fiatal belép a munkaerő-piacra, majd legalább öt év szakmai gyakorlatot szerezve, szakmai ismereteit fejlesztve mestervizsgát tesz. A mester cím megszerzésével magasan kvalifikált, a társadalom kiemelten hasznos tagjaként a nemzetgazdaság szempontjából értékes termelő, teremtő munkát végez, majd erkölcsileg felnőve a feladathoz a duális rendszerű tanulóképzésben átadja tudását, megszerzett ismereteit, magyarságtudatát, erkölcsi tartását a jövő generációnak.
2. Szakmai ismeretek kellő szintű elsajátítását követően a fiatal technikumba iratkozik, érettségit szerez, majd a felsőoktatásban folytatja tanulmányait. A duális rendszerben adott esetben beléphet a gyakornoki programba, biztosítva ezzel saját munkaerő-piaci helyzetét és egyben erősítve a cég munkaerő utánpótlás bázisát. E folyamat keretében is részt vehet ezután a jövő nemzedék képzésében, mint gyakorlati oktató, visszaforgatva mindazt a szakmai törődést, hitet, bizalmat, amit kapott a folyamat által.

*7.5. Fizikális és mentális egyensúly kialakítása, rendszeres fizikai terhelés, rendszeretetre és kitartásra nevelés*

Ahhoz, hogy a jellem pozitív módon formálódjon, egészséges önértékelés és asszertivitás alakuljon ki, szükséges a testi-lelki egyensúly kialakítása. Több komoly tanulmány is alátámasztja, hogy a megfelelő mértékű és jellegű fizikai terhelés, valamint a természetközelség élménye egyértelműen jó irányba tereli a jellem fejlődését, csökkenti az erőszakra és agresszivitásra való hajlamot, illetve késztetést. A mindennapos testnevelés abban a formában, ahogyan azt az iskolák többsége ténylegesen megszervezi a gyakorlatban, nem biztosít elegendő aktivitást és leterhelést a célcsoport a részére. Ide valóban professzionális sport órákra lesz szüksége. A sportban rejlő lehetőségek az alábbiak:

- Egészséges versenyszellem kialakulása.
- Állóképesség, kitartás és győzni akarás képességének a megszerzése.
- Fair Play elveinek elsajátítása.
- Sikerélmény szerzés.
- Különbségtétel megtanulása ellenfél és ellenség között.
- Egészségesebb fizikai test, bizonyos betegségek kialakulásának megelőzése (például: elhízás, szív-és érrendszeri megbetegedések, diabétesz, stroke, tiltott szerek használata stb.)
- A sportolás közben jelentős mennyiségű endorfin termelődik. A testi jelek mellett az sem elhanyagolható, hogy az agy bizonyos központjaiban, amelyekben az érzések feldolgozása, valamint a fájdalom elnyomása is történik, testi terhelés esetén endorfin termelődik (Haning Boecker München). A sportoló ember a hormonok termelődésének következtében boldogabbnak érezheti magát.
- A magyar egészségügyi ellátórendszer terhelésének további csökkentése.

A rendszeres fizikai munkavégzés előnyei és eredményei:

- Kitartás és állóképesség növelés.
- Düh és agresszivitás megelőzés és kezelés.
- A fizikai munkavégzés oldja a szorongást, javítja a hangulatot.
- Elúzi a stresszt és a depresszió ellen is hatásos.

- Elősegíti a hangulatjavító szerotonin, valamint a fájdalomcsillapító és általános jó érzést okozó endorfinok felszabadulását az agyban.
- Rendszeretet és fegyelmezettség kialakulása.
- A fent leírt endorfin termelődés és ezzel együtt a kiegyensúlyozottság és öröm érzése (jól elvégzett munka) itt még jelentősebb.

Ha mind emellé sikerérzés is párosul, és a munka öröme megjelenik a hétköznapokban, erős és szilárd jellemeket tudunk kinevelni. A fenti képességekkel felvértezett fiatal befogadóbbá válik a szellemi igénybevétel elfogadására is. Fontos, hogy megmutassuk, a tanulás és a munkavégzés mellett, hogy hasznos értékeket képvisel, lehet szórakoztató is abban az esetben, ha valóban azzal foglalkozunk, amihez tehetségünk van.

#### 7.6. Hitéleti nevelés és lelki támogatás, érzelmi intelligencia fejlesztés

„Bölcsé teszek és megtanítalak, melyik úton kell járnod”<sup>18</sup> (Zsolt.32,8.)  
„Isten ott él a szívedben. Nem vagy lakatlan sziget.”<sup>19</sup> (Böjte Csaba)

#### 7.7. Hitéleti nevelés és lelki támogatás

A KALOT jelmondata és célkitűzése, miszerint „Krisztusibb embert!”, „Műveltebb falut!”, „Életerős népet!”, „Önértetes magyart!” szellemisége Böjte Csaba testvér gondolataiban, mint esszencia jelenik meg, alátámasztva azt, miért kell hitet adni azoknak, akik nem rendelkeznek ezzel a közösségi erővel. Ő már a gyakorlatban is bizonyítja sok-sok éve, hogy a lelki támasz, az erős kéz, a következetes nevelés és a közösség ereje valódi csodákra képes. Reményt, biztos talajt, szeretetet és ugyanakkor helyes utat is mutat minden léleknek. Böjte Csaba testvér néhány gondolata, amelyek pontosan összefoglalják a program keretében kiemelt hitéleti nevelés fontosságát<sup>20</sup>:

1. „Tudnod kell, hogy sok-sok vázlat után születik meg a remekmű! Ne add fel! Egy életed van, egyetlen dobás. Nem érdemes kishitűen, félszegen egy helyben topogni, vagy duzzogva félreülni. Tudj kacagni saját kudarcaidon, és kezd előlről.
2. Azt hiszem, akkor lesz egy hegycsúcson igazán szép a kilátás, hogyha gyalog megyünk oda fel, megizzadunk, verejtékezünk és elfáradunk.
3. Legyél azzá, amiért születél, merd vállalni önmagad, és boldog leszel!
4. Olyan játék ez, mint a tenisz: te elütöd a labdát, a másik visszapattintja. Néha elhibázod, néha elhibázza. De újra szerválsz, míg egyre jobban játszod a szeretet játékát. Az a legcsodálatosabb, ha megtalálod azt, akivel egy életen át játszhatod.
5. Az embereket csak szeretve lehet jobbá tenni.
6. Ha az emberre valaki szeretettel néz, az olyan, mint a napfény, amely az alvó magot kihozza a földből. (...) Télen miért nem virágozik a cseresznye? Mert nem látja értelmét a kibontakozásnak, tudja, hogy a fagy elpusztítaná a szirmai, nem bízik a környezetében, érzi, hogy veszélyben van. Az emberi

---

<sup>18</sup> Zsolt.32,8.

<sup>19</sup> Böjte Csaba [www.citatum.hu](http://www.citatum.hu) 1. oldal

<sup>20</sup> Böjte Csaba [www.citatum.hu](http://www.citatum.hu) Böjte Csaba ferences rendi szerzetes oldala (76 idézet)

szívben is megbújik egy kis bimbó, de ha nincs, aki kedvesen rámosolyogjon, hozzá szóljon, akkor inkább bezárva marad.

7. Az ember azzá válik, amit tesz. A tetteink visszahatnak ránk. A jótettek, az erények egyre jobbra tesznek bennünket, a rossz tettek, a bűnök leházznak, beszennyeznek bennünket. Tetteink beépülnek a személyiségünkbe. Nem tudunk úgy jók lenni, hogy ezáltal jóvá ne váljunk. Nem tudunk úgy törekedni az igazságra, hogy ne váljunk egyre inkább igaz emberré. Nem tudunk úgy hazudozni, hogy ne váljunk előbb-utóbb hazuggá. Tetteink meghatároznak minket.
8. Aki nem hisz abban, hogy mennyi jó ember van, az kezdjen el valami jót tenni, és meglátja, milyen sokan odaállnak mellé.
9. A szeretet olyan, mint a gyógyszer, nem jutalom. Nem annak kell adni, aki megérdemli, hanem annak, akinek szüksége van rá.
10. Akkor vagy igazán szabad, ha azt, amit vállaltál, meg tudod tenni, és a kudarcok, sérelmek után sem a gyűlölet, a harag uralkodik a szívedben, hanem az újrakezdés lelkiülete, a szeretet és a jóság.”<sup>21</sup>

### *7.8. Az érzelmi intelligencia fejlesztésének kiemelt szerepe*

A szociális intelligencia fogalma 1935-ben került a köztudatba, annak meghatározására, hogy valaki mennyire képes bölcsen eljárni emberi kapcsolataiban. Az 1940-es években egy amerikai pszichológus bátor kijelentése látott napvilágot, miszerint a sikert a nem intellektuális képességek jelzik előre leginkább. Hosszú évek múltán, aztán, 1990-ben megszületett az érzelmi intelligencia fogalma, mely az alábbi:

Az érzelmi intelligencia a saját és mások érzéseinek figyelemmel kísérése, érzések megkülönböztetésének képessége, és ezen információ felhasználása gondolkodásban és cselekvésben.

Az érzelmi intelligencia kutatóinak egy része szerint az érzelem nem más, mint információ. Az érzelmet megtapasztaljuk, mely nagyon fontos információkkal szolgál a társas viszonyokra vonatkozóan. Az észlelt érzelmeket tudni kell megérteni, elhelyezni, azokra megfelelően reagálni, mert mindez elengedhetetlen a problémamegoldásban és a társas kapcsolatokban. Másfajta megközelítésében az érzelmi intelligencia (ÉI vagy EQ) fejlődő és fejleszthető képesség/személyiség tényező, mely hozzájárul a sikeres életvitelhez és kapcsolatban áll az általános intelligenciával. A magas érzelmi intelligenciájú személy:

- Fejlettebb társas viszonyokat ápol.
- Pontosabban észleli az érzelmeket és használja a gondolkodásban.
- Megérti az érzelmeket és tudja kezelni.
- Megoldja a társas problémákat.
- Magasabb a verbális, társas és egyéb IQ-ja.
- Nyitottabb és elfogadóbb.
- Foglalkozás: inkább tanítás és tanácsadás.
- Kerüli az önromboló és negatív viselkedést.
- Több pozitív interakciót épít a környezettel.
- Motivációs célokkal rendelkezik, segítségnyújtás fontos része életének.
- Hatékonyabb a stresszel szembeni megküzdése.

---

<sup>21</sup> *citatum.hu Bőjte Csaba ferences rendi szerzetes oldala (76 idézet)*

Az érzelmi intelligencia fejlesztése során az alábbi kompetenciák szerezhetők meg:

**Személyes kompetenciák:**

Empátia.

Pozitív elvárások attitűdje.

Pozitív jövőkép kialakításának képessége.

Példamutatás a szakmai rutin területén.

Példamutatás a célorientált munkavégzés területén.

Példamutatás a szakmai problémamegoldás területén.

Példamutatás a minőségi munkavégzés területén.

Példamutatás a szakmai és együttműködési önfejlődés területén.

**Társas kompetenciák:**

Kommunikációs nyitottság.

Együttműködési képesség.

**Módszerkompetenciák:**

Történeti áttekintő képesség.

Módszertani strukturálás képessége.

A szakmai gyakorlat pedagógiai megtervezésének képessége.

Az élményközpontú gyakorlati képzés megvalósításának képessége.

A pedagógiai eszközök tudatos használatának képessége a tanulóképzésben.

A célorientált munkavégzés elsajátíttatásának képessége.

A hatékonyság és az erőforrás-takarékosság elsajátíttatásának képessége.

A munkavégzési önállóság elsajátíttatásának képessége.

A szakmai problémamegoldás elsajátíttatásának képessége.

A minőségi munkavégzés elsajátíttatásának képessége.

A szakmai és együttműködési önfejlődés elsajátíttatásának képessége.

A nevelés és személyes példamutatás képessége.

A fent leírtakból is látszik a terület fontossága az oktató-nevelő munkában. Az egész szakmai képzés során az érzelmi intelligencia fejlesztésének folyamatosnak, szisztematikusan kiépítettnek kell lennie, megvalósítva ezzel az egyes kompetenciák kialakulását, fejlesztését és azok bevésődését.

*7.9. Vonzó, a családok számára is elköteleződést és együttműködést biztosító ösztöndíj program bevezetése*

Hatékony, célcsoport-orientált (szülők és oktatásban részt vevők) és a generációs elvárásoknak megfelelő kommunikációs elven és interaktív megoldásokon alapuló pályaaorientációs kampány keretében szükséges a beiskolázás lebonyolítása. A sikeres megvalósítás és finanszírozás érdekében ebben tevékeny részt kell, hogy vállaljanak:

- a Kormány,
- az adott szakképesítés felügyeletét ellátó minisztériumok,
- az egyházak és gyülekezeteik,
- a települési önkormányzatok,
- a programba bevont cégek, gazdaságok,
- az érintett iskolák, valamint a
- program koordinálói.

A beiskolázás tekintetében jellemző, hogy a legtöbb esetben a továbbtanulással kapcsolatos végső döntést a szülők hozzák meg, sok esetben függetlenül véleményüket attól, amit a gyermek szeretne, vagy elképzelt magának. Ebben az



esetben, amikor az új típusú képzés keretében 12. betöltött életévtől az oktató-nevelő, 16. betöltött életévtől a szakképzés kezdődne meg, a jogszabályi előírások is szükségessé teszik, hogy együttműködés legyen a szülő, illetve felügyeletet ellátó és a képző között. A szülőnek, gondviselőnek vállalnia kell szerződés keretében, hogy a tanuló testi, lelki és szellemi nevelése bentlakásos rendszerű, speciális oktatás keretében folytatódik. Mivel az oktatás befektetés a jövőnkbe, ezért a program finanszírozásába több forrás bevonását is javaslom. Állami gondozásban lévők esetében a Magyar Állam képviselné a fiatal érdekeit. A szakképzésben való részvétel állami finanszírozása mellett, EU-s, illetve a duális képzésben részt vállaló cégek, gazdálkodó szervezetek közreműködési is szükséges.

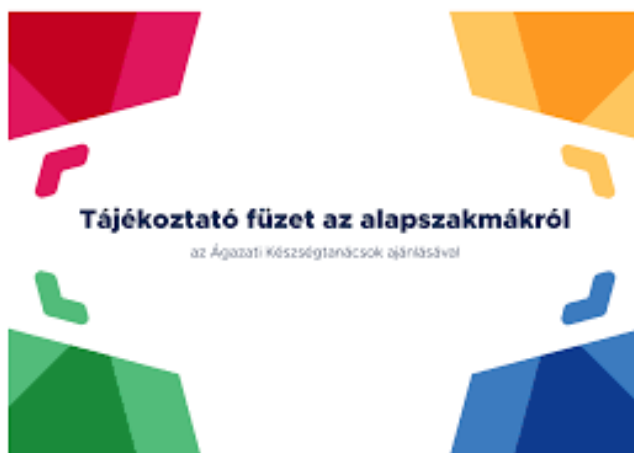
A képzést egy ösztöndíj rendszer kísérné. Ennek a lényege, hogy a képzési idő alatt megtakarítási számlára, vagy Magyar Államkötvénybe kerülne az ösztöndíj és abban az esetben lenne a fiatal felnőttnek hozzáférése az összeghez, ha sikeresen teljesíti a programot.

### *7.10. A meglévő és rendelkezésre álló erőforrások felhasználása a képzés kialakítása országos PILOT keretében*

A program elindítását megelőzően szükséges megteremteni a bentlakásos képzési rendszer lehetőségeit és a megfelelően képzett oktató-nevelő stáb összeállítását. A lefolytatott intelligencia mérés alapján meg kell állapítani, az egyes tehetségterületeket és beazonosítani a szakmai orientációt.

A bevezetés előtt egy PILOT mintaprogram keretében lenne szükséges gyakorlati impressziókat gyűjteni annak érdekében, hogy a megvalósítás folyamatában szerzett tapasztalatokkal legyen mód finomítani a programot.

### *3. ábra. A „Tájékoztató füzet az alapszakmákról az Ágazati Készségtanácsok ajánlásával 2020” című kiadvány front borító*



*Forrás: „Tájékoztató füzet az alapszakmákról az Ágazati Készségtanácsok ajánlásával 2020” című kiadvány, <https://szakkepzes.ikk.h>*

Javaslom, hogy a PILOT a nemzetgazdaság tekintetében kiemelt területén kerüljön lebonyolításra. Ez a terület a mezőgazdaság. A mezőgazdaság területéről ajánlott képzések a következők:

- Erdész
- Gazda
  - Állattenyésztő
  - Növénytermesztő
  - Lovász
- Kertész
- Mezőgazdasági gépész

Speciális képzési szakiránynak javaslom a magyar nemzeti értékek megmentése és fenntartása érdekében, a hagyományok által megőrzött évszázados tapasztalati tudás átadására azt, hogy a fenti képzéseken túl választható szakirányként szerepeljenek a Csikós, Kondás, Juhász, Gulyás képzések.

Mint azt a mátrai Ménes Birtok csikósa Bordás Ádám is mondja és tartja: „A hagyományokat nem őrizni kell, hanem beleszületni. Őrizni a Ménest kell.” A képzéseket az alábbi helyekkel kötött együttműködés keretében javaslom megvalósítani:

- Hortobágyi Nonprofit Kft mátrai Ménesbirtok
- Bábolna Nemzeti Ménesbirtok
- Bábolnai Nemzeti Ménesbirtok Dióspusztai Ménes
- Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt.
- Állami Erdőgazdaságok
- Országos Erdészeti Egyesület

A megnövekedett képzési idő lehetőséget biztosít arra is, hogy a 12-16. életév között, majd azt követően is a személyiségfejlődés megfelelő irányú fejlesztése és fejlődése érdekében a képzési program szerves részélt képezzék a jelenlegi alapszakmák jegyzékében a kreatív terület szakképesítései közé tartozó, kézügyességet, finom motorikus mozgást és kreativitást igénylő képzések párhuzamos oktatásának. Ezek a következők:

- Bőrtermék-készítő
  - Bőrdíszműves
  - Cipőkészítő
- Asztalos
- Kárpitos
- Textilgyártó
  - Fonó
  - Szövő
  - Kötő
  - Nemszőtt-termék gyártó

Ez a képzési konstrukció racionális, emocionális és morális szintű fejlesztéshatástani eredményein túl lehetőséget biztosít arra is, hogy az oktatásban-szakképzésben részt vevő tanuló a végzést követően a munkaerő-piac szempontjából képes a több lábón állásra is.

Ezzel az összetett nevelésmetodikával megvalósítható, hogy a végzetek az alábbi értékekkel rendelkezzenek:

- Testileg, lelkileg megerősített egészséges személyiség.
- A természetközeli emberek nyíltsága, természet és ember harmonikus együttélésének képessége, természeti bölcsességek ismerete.
- Következetesség és felelősségvállalási képesség.

- A magyar értékek és hagyományok iránt elkötelezettség és tisztelet.
- Erős hit és magas szintű érzelmi intelligencia.

### **Szakirodalomjegyzék**

András, I., Bálint, J., Szabó, F. (szerk.) (1995). *Kerkai Jenő emlékezete*. Budapest: Kerkai Jenő Intézet.

Balázs, B. (2019). *10 dolog, amiért még mindig nincs jobb a finn iskolánál*. Dívány. <https://divany.hu/szupertanar/2019/07/29/finn-iskola/>

Berne, E. (2009). *Transactional Analysis in Psychotherapy*. La Vergne, Tennessee: BN Publishing.

Berne, E. (2019). *Emberi játszmák*. Budapest: Háttér Kiadó Kft.

Farkas, Gy. (1992). *A KALOT-mozgalom és népfőiskolái*. Érd: Érdi Polgárok Népfőiskolája.

Goleman, D. (1998). *Working With Emotional Intelligence* New York: Bantam Books.

Goleman, D. (2008). *Érzelmi intelligencia*. Lélek kontroll sorozat. Budapest: Háttér Kiadó Kft.

Győrpál, Zs., Topuzidu, J. X.a (szerk.) (2018). *A korai iskolaelhagyás megelőzése Erasmus+ projektek tükrében*. Budapest: Tempus Közalapítvány. [https://tk.hu/docs/palyazatok/korai\\_iskolaelhagyas\\_kotet\\_vegleges\\_web.pdf](https://tk.hu/docs/palyazatok/korai_iskolaelhagyas_kotet_vegleges_web.pdf)

Kerner, T. (2011). *Sziklaszilárd önbecsülés. Hogyan építhetsz megingathatatlan önbizalmat mentális állóképességed fejlesztésével*. Budapest: Bagolyvár Könyvkiadó.

Neale, S., Spencer-Arnell, L., Wilson, L. (2015). *Érzelmi intelligencia coaching - A vezető, a coach és az egyéni teljesítmények fejlesztése*. Veszprém: Oktker-Nodus Kiadó.

Nemes, O. (2019). *Generációs mítoszok*. Budapest: HVG Könyvek.

Petrás, É. (2019). *Katolikus Szociális Népmozgalom. Múltunk jelene, 75 éves a kereszténydemokrácia*. Brankovics Alapítvány. <https://barankovics.hu/katolikus-szocialis-nepmozgalom/>

Petrás, É. (2019). *Nagy Töhötöm életei. Vallás és társadalom*. Brankovics Alapítvány. <https://barankovics.hu/nagy-tohotom-eletei/>

Takáts, Á. (2008). *Ki volt Kerkai Jenő jezsuita atya? Kerkai atya négyes alapszemlélete*. Katolikus Ifjúsági és Felnőttképzési Egyesület (KIFE) [http://www.kife.hu/sites/default/files/ki\\_volt\\_kerkai\\_jeno\\_jezsuita\\_atya.pdf](http://www.kife.hu/sites/default/files/ki_volt_kerkai_jeno_jezsuita_atya.pdf)

**Egyéb források: jogszabályok, irányelvek**

2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről

12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról  
Magyarország Kormánya 1168/2019. (III. 28.) Korm. határozata

277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-  
szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és  
kedvezményeiről

2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről

11/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról

2011. évi CX. törvény a nemzeti köznevelésről

Szakképzés 4.0 – A Szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú  
szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válsága a negyedik ipari  
forradalom kihívásaira (Innovációs és Technológiai Minisztérium 2019.)

Oktatás és Képzés: EU szakpolitikák korai iskolaelhagyás  
[https://ec.europa.eu/education/policies/school/early-school-leaving\\_hu](https://ec.europa.eu/education/policies/school/early-school-leaving_hu)

Oktatás és Képzés: EU szakpolitikák  
[https://ec.europa.eu/education/policies/school/about-school-policy\\_hu](https://ec.europa.eu/education/policies/school/about-school-policy_hu)

Oktatás és Képzés: EU szakpolitikák Uniós intézkedések a szakképzés területén  
[https://ec.europa.eu/education/policies/eu-policy-in-the-field-of-vocational-education-and-training-vet\\_hu](https://ec.europa.eu/education/policies/eu-policy-in-the-field-of-vocational-education-and-training-vet_hu)

### **Egyéb internetes források**

EDULINE – Eduline.hu, a piacvezető oktatási portál. <http://eduline.hu/>  
Ezekadánok! (blog) (2018) *A gyerek egész személyiségét figyelembe kell venni.*  
[https://ezekadanok.blog.hu/2018/07/28/a\\_gyerek\\_egesz\\_szemelyiseget\\_figyelemb\\_e\\_kell\\_venni](https://ezekadanok.blog.hu/2018/07/28/a_gyerek_egesz_szemelyiseget_figyelemb_e_kell_venni)

Központi Statisztikai Hivatal. <http://www.ksh.hu/>

Világ Iskolái (blog) (2016) *A dán iskolai modell.*  
<https://vilagiskolai.wordpress.com/2016/01/17/a-dan-iskolai-modell/>

**A PREVENTIVE APPROACH TO THE REDUCTION OF EARLY SCHOOL LEAVING (ESL) AND DROPOUT, THE IMPLEMENTATION OF A NEW TRAINING AND VOCATIONAL TRAINING METHOD**

MELINDA MEZI - RÓBERT GIPP

The study will attempt to offer an effective alternative method to manage or prevent early school leaving and school dropout by presenting a new approach and exploring a new context. The cornerstones of the program are religious education, intelligence-based talent assessment, as well as knowledge transfer based on knowledge elements. The training principles rely on the outstanding results of the KALOT program (*a movement of a catholic youth organisation in Hungary launched before World War II*) and the unity of physical and mental education. The aim of the method is to make the young adult age group in Hungary happier, more successful and healthier, and help them meet the current labour market expectations.

**Keywords:** early school leaving (ESL), dropout, KALOT principles and program, emotional intelligence (EQ) development, vocational training